

ODER

Ko spregovori še tovarna

V predstavi Gibanje dramatika Dimitrija Kokanova, ki jo je zrežiral Juš Zidar, bodo nastopili Polona Juh, Benjamin Krnetič in Nejc Cijan Garlatti. Peter Uhan

Kot zadnjo premiero v letošnjem letu bodo v ljubljanski Drami pripravili prvo slovensko uprizoritev besedila Gibanje srbskega dramatika Dimitrija Kokanova. Premiera predstave, ki jo režira Juš Zidar, bo prihodnji petek v Cukrarni.

Gregor Butala

Igra *Gibanje*, za katero je srbski dramatik mlajše generacije **Dimitrije Kokanov** pred dvema letoma prejel Sterijevo nagrado za najboljšo besedilo leta, bo svojo prvo slovensko uprizoritev v prevodu **Aleksandre Rekar** in režiji **Juša Zidarja** doživelo prihodnji petek. Vendar ne na odru Male drame, v katere program sicer spada, temveč v Cukrarni, kjer se bo ta neobičajna dramska partitura naselila na kar tri različna prizorišča.

»Gre za zelo specifično besedilo, ki se izmika vsakršnim opredelitvam,« ugotavlja ravnateljica SNG Drama Ljubljana **Vesna Jurca Tadel**. »Morda bi lahko rekli, da gre za neke vrste meditacijo o stanju sodobnega človeka in strahovih, ki ga prevevajo, pri tem pa glas dobijo tako ljudje kot tudi objekti oziroma prostori.« Ravno zaradi te nenavadnosti predloge so se odločili, da jo raje kot na klasičnem odru uprizorijo kot ambientalno postavitev, ki bo lahko izkoristila vse potenciale besedila. Cukrarna se je v

tem pogledu pokazala kot obetavna izbira, koprodukcijskega sodelovanja pa so veseli tako v Drami kot v Muzeju in galerijah mesta Ljubljane.

Preseganje strahov

»To besedilo je sestavljeno iz mnoštva besed, ki so namenjene govorjenju na odru ter oblikovane v monologe,« svojo dramo, ki nosi podnaslov *Tehnologija in koreografija strahu*, med

Gre za meditacijo o stanju sodobnega človeka in strahovih, ki ga prevevajo, pri tem pa glas dobijo tako ljudje kot tudi objekti oziroma prostori.

Vesna Jurca Tadel, ravnateljica SNG Drama Ljubljana

drugim opisuje Kokanov. »V vsebinskem smislu govori o življenju v strahu pred prihodnostjo, sedanostjo in preteklostjo. Lahko bi rekli, da je tema besedila trajno stanje strahu,

ki nas prežema v času nenehnih kriz, pri čemer pa se naši strahovi prepletajo, zamenjujejo in dopolnjujejo.« Kot pojasnjuje režiser Juš Zidar, je narava besedila zahtevala poseben uprizoritveni pristop, vključno z oblikovanjem prostora (scenograf je bil **Branko Hojnik**), saj so želeli to intimnost pisave približati gledalcu. »Tekst temelji na besedah, s katerimi oblikuje podobe, zato se nam je zdelo, da ga je treba nekoliko prizemljiti, da ne bi bil zgolj nekakšna poezija.«

Da gre za besedilo, bogato z metaforami ter slogovno izredno poetično, vendar z močno filozofsko podlago, poudarja tudi dramaturginja predstave **Eva Kraševc**. »Monologi so pravzaprav razdeljeni v dva dela: v prvem spregovorijo subjekti s človeške perspektive v sodobnem svetu, v drugem delu, ki iz antropocentrične perspektive, pa spregovorijo prostori, narava in telesa.« Po njenem mnenju igra ni ne pesimistična ne tragična, temveč odpira neki drugačen pogled, v katerem je mogoče najti tudi upanje za človeštvo. Nastopili bodo **Polona Juh**, **Nejc Cijan Garlatti** in **Benjamin Krnetič**, predstavo pa so sooblikovali še koreografinja **Bojana Robinson**, kostumograf **Matjaž Plošinjak**, avtor videa **Atej Tutta**, oblikovalec zvoka **Jurij Alič** ter oblikovalec svetlobe **Lev Predan Kowarski**; zvočno podobo bo ponudila glasba trap zasedbe **SBO**. ×

PLES

Nagrada Iztoku Kovaču

Nagrado Ksenije Hribar za življenjsko delo prejme plesalec, koreograf, pedagog in umetniški vodja Iztok Kovač.

Kot piše v utemeljitvi, Iztok Kovač ni zgolj vrhunski ustvarjalec, čigar opus se razteza skozi več desetletij, temveč dobesedno pogonska sila slovenskega sodobnega plesa, ki mu je s svojo vztrajnostjo in vizijo uspelo spremeniti način razmišljanja o zasebni instituciji na področju

umetnosti. Njegov opus obsega nekaj manj kot 40 avtorskih projektov in plesnih filmov, umetniško vodenje plesnega ansambla En-Knap Group in Centra kulture Španski borci, ki javnosti poleg lastne repertoarne produkcije kontinuirano predstavlja tudi del slovenske in mednarodne sodobne plesne produkcije, so v utemeljitvi nagrade Ksenije Hribar za življenjsko delo še zapisale članice žirije **Dragana Alfirevič**, **Teja Reba** in **Nataša Živković**.

S svojo prvo samostojno predstavo *Kako sem ujel Sokola* je Kovač v

zgodnjih 90. letih minulega stoletja uprizoril izjemen umetniški prvenec. V Leuvnu v Belgiji je ustanovil lastno plesno skupino. Kot prvi predstavnik sodobnega plesa je istega leta prejel nagrado Prešernovega sklada. Leta 2007 je ustanovil mednarodno plesno skupino En-Knap Group, prvi stalni ansambel za sodobni ples v Sloveniji. Kmalu zatem je bilo produkciji En-Knapa zaupano vodenje Centra kulture Španski borci v Ljubljani, kjer je Kovač še danes umetniški ter programski vodja domačega in mednarodnega programa. × **sta**

KRITIKA

Gre za kri in ne za rdečo

VIZUALNA UMETNOST

Marina Gržinič & Aina Šmid
Odpadniške zgodovine 1982–2022
Galerija Loža Koper, do 28. 2. 2023

●●●●●

Vid Lenard

Z besedami, »gre za kri in ne za rdečo«, se zaključí video, v katerem Aina Šmid gola s kravato in brki ter blond lasuljo razlaga, kako so belopoliti voditelji postsocialističnih držav pripravili svoje družbe na globalni kapitalizem – skozi neenakopravnost in delitev na razrede. Na primer z izbrisanimi je tudi Slovenija prispevala svoj madež in si zaslužila vstopnico v globalni klub umazanih.

Marina Gržinič je filozofinja, teoretičarka, umetnica in profesorica na likovni akademiji na Dunaju, kjer predava video in konceptualno umetnost v sklopu interkulturnih študij, kjer raziskuje, kako na ljudi vplivajo politike rase, spola, nacionalnosti, državljanstva in razreda. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja sta se s partnerico Aino Šmid z video umetnostjo upirali nesvobodi po

po vzoru zgodnjih avantgard. Z leti videi prehajajo v vse bolj neposredna sporočila in opazni sta zaostritev in agresivnost nagovora, uperjenega proti politiki fašizma, ki se kaže v diskriminaciji do marginaliziranih skupin, razgradnji izobraževanja in sodelovanja v globalnem genocidu skozi brisanje zgodovine. Glavni krivec je velikan Goljat – globalni kapitalizem.

Odziv nanj je na novo pojmovan levičarski feminizem, ki se združuje

Gledalec se lahko udobno posveti estetiki obeh umetnic in izobraževanju skozi politične videe, ki želijo z leti prestopiti prag ločene umetnosti in se zlititi z našimi življenji po vzoru zgodnjih avantgard.

z razrednim bojem. V tem interdisciplinarnem pojmovanju boja je tudi njun presežek: iz teorije in filozofije v prakso z opranjem na kulturno politiko in umetnost videa, ki lahko edini zaobjame tako kompleksne družbene probleme. Namen je ozaveščati in širiti informacije z naslonom na teoretike in

Razstava prinaša izbor videov, plakatov in publikacij, pri katerih sta sodelovali umetnici. Ernest Ženko

sameznika v sicer svobodni kolektivni socialistični družbi. V devetdesetih sta skozi estetsko izbrušene in simbolične videe napadali vojaške balkanske države in nastrojenost postsocialističnih držav proti LGBT, kar sta stopnjevali po letu 2000 z nizom teoretsko podprtih in udarnih antiglobalističnih videov. V zadnjem času Marina Gržinič predvsem skozi predavanja razkriva politiko (post)kolonializma, rasizma, razpadanja skupnosti in subjekta ter evropsko nekropolitiko, ki se napaja iz smrti.

Razstava prinaša izbor videov, plakatov in publikacij, pri katerih sta ustvarjalki sodelovali. Gledalec se lahko udobno posveti estetiki obeh umetnic in izobraževanju skozi politične videe, ki želijo z leti prestopiti prag ločene umetnosti in se zlititi z našimi življenji

sodobne filozofe, ki razkrivajo realnost pod hollywoodsko površino.

Nista usmerjeni le na lastno produkcijo, temveč tudi na zbiranje umetniških del drugih, ki so pozabljeni ali prezrti. Na tak način zbirata in pišeta kontrazgodovine in izdelujeta protiarhive. Njuna kritična teorija na neki način nadaljuje zamisli konceptualne umetnosti iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja, ko je bila umetnost še del razrednega boja. Obe aktivistki sta dami boja, obstranki in pogumni vitezinji, ki z donkihotovski nepopustljivostjo ozaveščata, kar bi pravzaprav moralo biti obvezni del vsakega izobraževanja. Umetnici nista navni in se zavedata, da gre za boj na dolge proge in proti Goljatu. Končno so bile naše svobode pridobljene s krvjo in ne z barvo. ×

Razstava Odpadniške zgodovine 1982–2022 Marine Gržinič in Aine Šmid je v Galerija Loža v Kopru na ogled do 28. februarja 2023. Ernest Ženko